

ปริญ เตชะมวลไววิทย์

ผู้อำนวยการฝ่ายงานเลขาธิการและสื่อสารองค์กร

สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (ก.ล.ต.)

หลักสำคัญประการหนึ่งที่จะช่วยสร้างความเป็นธรรมในตลาดทุนก็คือ การที่ผู้ได้รับความเสียหายได้รับการเยียวยา ที่ผ่านมาก.ล.ต. จึงได้ศึกษาและผลักดันให้มีการนำกฎหมาย “การดำเนินคดีแบบกลุ่ม”

(Class Action) ที่มีใช้อยู่ในหลายประเทศ เช่น สหรัฐอเมริกา แคนาดา ออสเตรเลีย จีน และบราซิล มาใช้บังคับเนื่องจากเห็นว่า เป็นกลไกที่จะช่วยให้ผู้ถือหุ้นโดยเฉพาะรายย่อยสามารถฟ้องร้องเรียกค่าเสียหายจากผู้ที่ทำให้ผิดกฎหมายหลักทรัพย์ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ลักษณะสำคัญของ Class Action ก็คือ ผู้เสียหายคนเดียวหรือหลายคน ฟ้องคดีเพื่อเรียกค่าเสียหายจากผู้ก่อเหตุ โดยขอให้ศาลดำเนินคดีแบบ Class Action เนื่องจากกรณีที่ฟ้องนี้ มีผู้เสียหายรายอื่นที่อยู่ภายใต้ข้อเท็จจริงและข้อกฎหมายเดียวกัน (common law and common fact) หรือเรียกสั้น ๆ ว่า อยู่ในกลุ่มเดียวกัน ซึ่งเมื่อศาลตัดสินหรือพิพากษาคดีแล้ว ผลก็จะผูกพันผู้เสียหายรายอื่นที่อยู่ในกลุ่มเดียวกันนี้ด้วย โดยหากผู้เสียหายไม่ประสงค์จะร่วมเป็นสมาชิกอยู่ในกลุ่มกฎหมายก็เปิดช่องให้สามารถขอยกจากการเป็นสมาชิกกลุ่มได้ (Opt Out)

ยกตัวอย่างนะครับ หากผู้ถือหุ้นรายย่อยฟ้องคดีที่ผู้บริหารบริษัทจดทะเบียนตกแต่งบัญชี เพื่อเรียกค่าเสียหายแล้วใช้วิธีต่างคนต่างฟ้องแบบเดิม แต่ละคนก็คงจะมีค่าใช้จ่ายและต้องเสียเวลายกกันคนละไม่น้อย ยิ่งถือหุ้นน้อยก็ยิ่งไม่คุ้มนะครับ แต่ Class Action นี้ หากชนะคดี ผู้เสียหายทั้งหมดที่อยู่ในกลุ่ม ก็จะได้รับส่วนแบ่งค่าเสียหายไปด้วย ทำให้ลดทั้งค่าใช้จ่ายและระยะเวลาของการฟ้องร้องคดีลงได้อย่างมากครับ

เดิมทีนั้น ก.ล.ต. เสนอร่างกฎหมายเพื่อการฟ้องร้องในคดีเกี่ยวกับหลักทรัพย์ แต่ต่อมาสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาพิจารณาแล้ว เห็นควรให้กฎหมายครอบคลุมไปถึงคดีประเภทอื่นด้วย ได้แก่ คดีละเมิด คดีผิดสัญญา คดีเรียกร้องสิทธิตามกฎหมายต่าง ๆ เช่น กฎหมายสิ่งแวดล้อม การคุ้มครองผู้บริโภค แรงงาน และการแข่งขันทางการค้า

การดำเนินคดีแบบนี้ เป็นเรื่องที่ใหม่ ๆ สำหรับบ้านเรา ซึ่งเป็นธรรมดาครับที่เรื่องใหม่ต้องใช้เวลาเพื่อให้ผู้ลงทุนได้ทำความรู้จัก คุ่นเคย และค่อย ๆ เรียนรู้เห็นประโยชน์ของกลไกนี้ว่าจะเข้ามาช่วยผู้ลงทุนได้อย่างไร ปัจจัยสำคัญที่จะทำให้เกิดการใช้สิทธิในลักษณะนี้ นอกจากความรู้ความเข้าใจแล้ว ก็จะต้องมี

ผู้ลงทุนที่ได้รับความเสียหาย เป็นผู้ที่จุดพลุขึ้นมาก่อน กล่าวคือ ต้องเข้ามาเป็นโจทก์ยื่นคำร้องขอให้ศาล อนุญาตให้ดำเนินคดีแบบ Class Action โดยโจทก์จะมีฐานะเป็นผู้แทนกลุ่ม และจะต้องมีคุณสมบัติที่สำคัญ คือ มีข้อเรียกร้องหรือข้อเสียหายเหมือนกับสมาชิกในกลุ่ม (คือ เขาอาจจะฟ้องคดีเองก็ได้อยู่แล้ว แต่ใช้วิธี ดำเนินคดีแบบกลุ่มก็เพื่อประโยชน์ของผู้เสียหายยกกลุ่มครับ) และจะต้องทำให้ศาลเห็นได้ว่า สามารถจะ ปกป้องผลประโยชน์ของกลุ่มได้อย่างเป็นธรรมและเพียงพอ ซึ่งเมื่อชนะคดี ศาลก็จะพิพากษากำหนดจำนวน ค่าเสียหายที่โจทก์และสมาชิกกลุ่มทุกคนจะได้รับ ส่วนค่าใช้จ่ายในการดำเนินคดี รวมถึงค่าทนายความนั้น โจทก์ก็ไม่ต้องเสียเอง เพราะทนายความฝ่ายโจทก์จะจ่ายเงินท่ตรงสำหรับการดำเนินคดีแบบกลุ่มไปก่อน เมื่อชนะคดี ศาลก็จะกำหนดให้ผู้กระทำความผิดเป็นคนจ่ายคืน รวมทั้งกำหนดเงินรางวัลที่จะต้องชำระให้ ทนายความฝ่ายโจทก์ตามที่เห็นสมควร โดยคำนึงถึงความยากง่ายของคดีประกอบกับระยะเวลาและการ ทำงานของทนายครับ

มีคำถามว่า กฎหมายนี้เริ่มใช้ได้มาระยะหนึ่งแล้ว ยังไม่มีการฟ้องร้องคดีในลักษณะนี้เลย ก็ไม่น่าแปลกใจนะครับ เพราะเป็นเรื่องใหม่ที่ต้องอาศัยเวลาอย่างที่ได้เรียนไว้ข้างต้นครับ และผมเชื่อในเจตนารมณ์ของการออก กฎหมายนี้ ที่มุ่งมั่นให้เป็นวิธีที่สามารถคุ้มครองผู้เสียหายจำนวนมากได้ในการดำเนินคดีเพียงครั้งเดียว อำนวยความยุติธรรมให้แก่ผู้เสียหายที่ไม่สามารถฟ้องคดีเพื่อเยียวยาความเสียหายด้วยตนเองได้ หรือ ผู้เสียหายที่ได้รับความเสียหายเพียงเล็กน้อย ดังนั้น Class Action จึงเป็นอีกช่องทางหนึ่งที่จะช่วยให้ ผู้ถือหุ้นรายย่อยใช้สิทธิทางศาลเพื่อเยียวยาความเสียหายจากผู้ก่อความเสียหายได้ และหากเป็นคดีอื่น ๆ ที่ มิใช่คดีหลักทรัพย์แล้ว Class Action นี้ ก็จะช่วยเพิ่มช่องทางในการใช้สิทธิแก่ผู้เสียหายเช่นกันครับ